

[Ernst Christiansen.]

hvornår byggeforholdene bliver således, at det bliver muligt at bygge. I en række byer, hvor der hidtil ikke har været krematorier, vil man altså fremtidig få mulighed for at foretage ligbrænding i selve byen. Det må derfor forekomme rimeligt, at afgørelsen af spørgsmålet, om der skal finde jordfæstelse eller ligbrænding sted, gøres så enkelt og praktisk som muligt, og det forekommer mig, at lovforslaget på dette punkt er særdeles heldigt. Der er ikke tale om overgreb mod nogen, der er oven i købet i lovforslaget taget forbehold, idet det udtrykkeligt siges, at hvis det vides, at den afdøde af religiøse grunde var imod ligbrænding, skal dette respekteres, en bestemmelse, der er fastsat bl. a. af hensyn til den katolske kirke, hvis medlemmer, såvidt jeg forstår, ikke har tilladelse til at blive brændt. Der kan altså ikke tænkes at ske noget overgreb imod religiøse opfattelser.

Løvrigt tror jeg, man kan være glad over, at man, når der er tale om ligbrænding, efterhånden er nået frem til, at problemet, altså bortset fra enkelte tilfælde, ikke påvirkes af religiøse følelser eller betragtes som en stillingtagen for eller imod religionen, og jeg skal ikke nægte, at jeg med stor glæde har set de sidste dages meget klare udtalelser af f. eks. biskop Øllgaard og biskop Rosendal, der særdeles tydeligt har slået fast, at religiøse betænkeligheder kan der ikke være ved ligbrænding — de går særdeles klart ind for det foreliggende lovforslag. Jeg synes, det er en fordomsfri holdning af biskopperne; vi har grund til at være glade over, at tiden kan føre noget godt med sig og efterhånden ændre gammeldags indstilling. I 1892 var der en biskop, der var medlem af dette høje ting, og som betegnede ligbrænding som en absolut ikke-kristelig form for begravelse; han mente dog ikke, at vedkommende derved mistede muligheden for at blive salig, men problemet var der. Det er en glæde at se, hvor fordomsfri bisperne er i dag, men der er åbenbart også bisper, der er af en anden opfattelse, det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget. Jeg tror imidlertid ikke, at der er grund til at betragte dette spørgsmål som et religiøst spørgsmål, der er ingen religiøse interesser, som bliver krænket, der er tværtimod taget særligt hensyn til religiøse opfattelser.

Endvidere er der i lovforslaget en bestemmelse om, at hvor der finder opgravning af ligrester sted, når fredningstiden for det pågældende gravsted er udløbet, kan kirke-

gårdsbestyrelsen træffe bestemmelse om, at de opgravede rester skal brændes. Herimod er der indvendt, at denne regel kan medføre, at rester af mennesker, der i sin tid absolut ikke har ønsket at blive brændt, en snes år eller mere efter alligevel kommer ud for at blive brændt. Det er naturligvis en argumentation, man ikke kan bestride.

På den anden side tror jeg nu ikke, man skal hæfte sig for stærkt ved denne indvending. Jeg står her med et udklip fra et københavnsk blad for et par dage siden, der viser et fotografi taget ved Trinitatis kirke. Der er foretaget udgravninger til fjernvarmeanlæg, og derved er man på kirkepladsen ved Trinitatis stødt på flere gamle grave og har fundet en masse rester af døde mennesker, og alle disse rester, ben, knogler o. s. v., er stablet omhyggeligt op; hvis de ærede medlemmer har set det billede i avisen, vil de have bemærket en forøvrigt meget pænt foretaget opstabling af knogler fra alle mulige afdøde. Det er højst sandsynligt, at de pågældende afdøde, hvis rester nu sådan stables op og derefter skal graves ned i fællesskab, ikke havde tænkt sig at blive brændt, men jeg er aldeles sikker på, at de heller ikke havde tænkt sig, at de på et eller andet tidspunkt skulle i massegrav sammen med andre, så jeg synes, at man dog vist nok må se på, hvad der er det mest praktiske, og det synes jeg, at den omtalte bestemmelse i lovforslaget er, selvom der altså kan fremføres en strengt logisk argumentation mod det.

Så er der lovforslagets § 5. Det er, såvidt jeg kan se, en paragraf, der er bevaret uændret helt tilbage fra 1892. Den bestemmer, at det ikke kan pålægges folkekirkens præster at forrette jordpåkastelse eller foretage anden kirkelig handling, hvor ligbrænding finder sted. Jeg nævner denne paragraf, fordi det ikke er så almindeligt, at man i love fritager embedsmænd for deres embedspligt. På den anden side har man jo i sin tid ment, at bestemmelsen var rigtig, da formodentlig mange præster havde betænkeligheder. Nu ser jeg imidlertid, at biskop Rosendal udtaler sig med uvilje om denne paragraf, og jeg forstår i og for sig godt hans uvilje. På den anden side er efter min mening denne paragraf blevet gjort aldeles betydningsløs af livet. Jeg tror, der er uhyre få tilfælde, hvor præster skønner, at de ikke vil medvirke, fordi der finder ligbrænding sted, jeg mindes ikke i årevis at have hørt om det — det kan muligvis være foregået i stilhed —, men det er i hvert fald ikke noget, der er almindeligt; det almindelige er, at præsten,